

Alþingi
Erindi nr. P 137/718
komudagur 13.8.2009

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi
b.t. sjávarútvegs- og
landbúnaðarnefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 10. ágúst 2009

0902074SA GB
Málalykill: 087

**Efni: Umsögn um frv. til laga um endurskoðun á undanþágum frá I. kafla I.
viðauka við EES-samninginn, 147. mál**

Samband íslenskra sveitarfélaga óskar eftir því að koma á framfæri athugasemdum við ofangreint frumvarp, sem nú er til umfjöllunar í sjávarútvegs- og landbúnaðarnefnd Alþingis.

Ekki verður séð að neitt tillit hafi verið tekið tillit til athugasemda í umsögn sambandsins og umsögnum heilbrigðiseftirlitsnefnda sveitarfélaga við nánast samhljóða frumvarp sem lagt var fram á 136. löggjafarþingi. Ekkert samráð var haft við sveitarfélögin af hálfu sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneytis um það frumvarp sem nú liggur frammi þótt rík ástæða hafi verið til þess að boða þau til fundar um málið. Þessum vinnubrögðum mótmælir sambandið harðlega.

Þá hefur frumvarpið ekki enn verið kostnaðarmetið gagnvart sveitarfélögum. Kostnaðaráhrif felast einkum í þeirri breytingu að innflutt matvæli munu ekki lengur sæta innflutningseftirliti af hálfu Matvælastofnunar. Þess í stað verður tekið upp markaðseftirlit á vegum heilbrigðisnefnda sveitarfélaga, sem er að áliti sambandsins mun flóknara í framkvæmd. Ekki liggur fyrir hvort sveitarfélögum verður bættur sá kostnaðarauki sem þau munu verða fyrir vegna þessa nýja verkefnis en ljóst er að gjaldtaka mun ekki bæta þann kostnað að fullu.

Jafnframt bendir sambandið á að sú tilfærsla verkefna frá heilbrigðiseftirliti sveitarfélaga til Matvælastofnunar sem lögð er til í frumvarpinu fellur undir 100. gr. sveitarstjórnarlaga og ber að hafa formlegt samráð við Samband íslenskra sveitarfélaga um slíkar tillögur áður en þær eru lagðar fram á Alþingi.

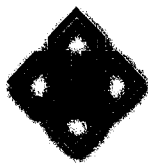
Að öðru leyti vísast til umsagnar sambandsins um sama mál frá 27. febrúar 2009 sem lögð er fram sem fylgiskjal með þessari umsögn.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Guðjón Bragason
sviðsstjóri lögfræðisviðs

fylgiskjal
Umsögn dags. 27. febrúar 2009

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi sjávarútvegs- og
landbúnaðarnefnd
b.t. Gauts Sturlusonar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 27. febrúar 2009

0902074SA JF
Málalykill: 087

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um endurskoðun á undanþágum frá I. kafla I. viðauka við EES-samninginn

Vísað er til bréfs sjávarútvegs- og landbúnaðarnefndar Alþingis, dags. 18. febrúar sl. þar sem óskað er umsagnar Sambands íslenskra sveitarfélaga um ofangreint frumvarp.

Frumvarpið kveður á um lagabreytingar vegna breytinga á I. viðauka við EES-samninginn og innleiðingar EES-löggjafar um matvæli og fóður. Frumvarp með sama heiti var lagt fram á 135. löggjafarþingi, 524. mál en gerðar hafa verið nokkrar efnislegar breytingar frá ákvæðum þess frumvarps.

1. Almennt um frumvarpið

Sambandið vekur athygli á því að frumvarpið hefur ekki verið kostnaðarmetið gagnvart sveitarfélögunum. Meginbreytingin á verkefnum heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga felst í því að innflutt matvæli munu ekki lengur sæta innflutningseftirliti af hálfu Matvælastofnunar. Þess í stað verður tekið upp markaðseftirlit, sem er að álit sambandsins mun flóknara og kostnaðarsamara í framkvæmd og mun leiða til hækkunar matvælavæðs. Hvorki hefur farið fram kostnaðarmat á markaðseftirliti né verið ákveðið hvernig sveitarfélögunum verður bættur sá kostnaðarauki sem af slíku eftirliti hlýst. Sama máli gegnir um færslu verkefna frá heilbrigðiseftirliti sveitarfélaga til Matvælastofnunar. Sambandið leggur ríka áherslu á að hér er um verkefnaflutning á milli ríkis og sveitarfélaga að ræða sem ber að hafa samráð við sambandið um sbr. 100. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 45/1998.

Í markaðseftirliti felst að starfsmenn heilbrigðiseftirlits leita að innfluttum matvælum í verslunum og kanna gæði og heilbrigði þeirra eftir að þau eru komin á markað. Reynsla af markaðseftirliti með fæðubótarefnum hefur leitt í ljós að slíkt eftirlit er bæði erfitt í framkvæmd og kostnaðarsamt. Ætla má að í Reykjavík einni þurfi að ráða 2–3 nýja starfsmenn til að sinna markaðseftirlitinu, verði frumvarpið óbreytt að lögum, og yrði þrátt fyrir það erfitt að sinna eftirlitinu með fullnægjandi hætti. Hlutfallsleg kostnaðaraukning á öðrum heilbrigðiseftirlitssvæðum er mögulega enn meiri. Að þessu leyti hefur frumvarpið því veruleg fjárhagsleg áhrif fyrir sveitarfélögin.

Þessum aukna kostnaði munu heilbrigðisnefndir reyna að mæta með i gjaldtöku. Ljóst er að innflytjendur og söluaðilar munu velta þeim aukna

kostnaði yfir á neytendur. Af þessum sökum er vert að leita leiða til þess að halda kostnaði við eftirlit í lágmarki. Mætti t.d. kanna hvort unnt er að nýta sérstöðu Íslands þannig að eftirlit með innfluttum matvælum fari fram strax við komu þeirra til landsins. Ekki þyrfti að vera um aukið eftirlit að ræða heldur kynni slík framkvæmd að vera mun einfaldari og hagkvæmari leið fyrir alla aðila en markaðseftirlit. Mikilvægt er að fyrirbyggja fjölgun sjúkdómstillfella vegna neyslu matvæla og eðlilegra væri að ákvæði um skyndiskoðun og sýnatöku til rannsóknar á búfjár- og sjávarafurðum væri framkvæmd strax við komuna til landsins. Rannsóknir og sýnatökur eru bæði dýrar og erfiðar framkvæmdar þegar afurðirnar eru komnar í verslanir, veitingastaði eða til neytenda. Þá er einnig rétt að benda á að eðlilegt væri að innflytjandi matvæla beri kostnað af eftirlitinu frekar en smásalar. Með hliðsjón af hagsmunum neytenda, þ.e. varðandi kostnað og vegna heilbrigðissjónarmiða leggur sambandið til að ekki verði horfið frá rannsóknum við landamæri a.m.k. fyrst um sinn.

Samband Íslenskra sveitarfélaga leggur áherslu á, að þrátt fyrir þær breytingar, sem lagðar eru til með frv., að matvælaöryggi verði ávallt haft í fyrirrúmi og gætt verði ýtrustu varúðar þegar frjálst flæði matvæla kemst á hér landi. Þá er mikilvægt að neytendur geti greint á milli innlendrar og erlendrar framleiðslu. Matvælaöryggi á Íslandi er eitt hið mesta í heiminum í dag og því dýrmætt að reyna eftir fremsta megni að halda því við.

Einnig telur sambandið mikilvægt að Alþingi gangi úr skugga um að þær breytingar á reglum um innflutning matvæla sem lagðar eru til í frumvarpinu hafi ekki neikvæð áhrif á landbúnað og fullvinnslu dýraafurða hér á landi. Sama máli gegnir um mögulega fækkun starfa á landsbyggðinni sem m.a. kann að leiða af ákvæðum III. kafla frumvarpsins.

2. Um einstakar greinar

Um 4. gr.

Í frumvarpinu er lagt til að matvælaeftirlit með öllum kjötvinnslum og mjólkurbúum verði fært til Matvælastofnunar og eftirlit með inn- og útflutningi búfjárafurða verði fært frá ríki til sveitarfélaga með markaðseftirliti. Líkt og fram hefur komið hefur ekki farið fram neitt kostnaðarmat á þessum verkefnaflutningi og ekki leitað eftir samkomulagi um málið við sveitarfélögin. Sambandið mótmælir því þessum breytingum og leggur til að fallið verði frá þeim.

Í greinargerð með frumvarpinu er vísað til þess að breytingarnar eigi sér stoð í löggjöf Evrópusambandsins og þeim sé ætlað að koma í veg fyrir skörun eftirlits, þ.e. að bæði Matvælastofnun og heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga hafi eftirlit með sama fyrirtækinu. Verkaskipting Matvælastofnunar og heilbrigðiseftirlits er mjög óljós t.d. varðandi heimildir til skyndiskoðana. Úrskurðarvald ráðherra skv. 14. gr. frumvarpsins í þeim tilvikum sem eftirlit skarast sýnir að ekki er tryggt að eftirlit muni ekki skarast með þessum breytingum heldur virðist beinlínis gert ráð fyrir því að eftirlit þessara aðila skarist og að það verði leyst með því úrskurði ráðherra.

Ekki verður séð að þetta séu nauðsynlegar breytingar á grundvelli löggjafar Evrópusambandsins. Um annað eftirlit en eftirlit dýralækna með sláturhúsum, kjötstykkjunartöðvum og villibráð ákveður hvert land fyrir sig hver skuli fara með eftirlitið. Færa má rök fyrir því að þessar breytingar hafi í för með sér kostnaðarauka fyrir fyrirtækin þar sem heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga mun áfram hafa eftirlit á grundvelli laga um hollustuhætti og mengunarvarnir og verður því um tvo eftirlitsaðila að ræða í stað eins. Ekki verður séð að breytingin leiði til aukinnar samfellu í eftirliti en með núverandi eftirliti er samfella annars vegar frá býli til sláturhúss og hins vegar frá kjötvinnslu til verslunar.

Almennur árangur matvælaeftirlits í landinu hefur verið góður og því ekkert þar sem kallar á þessa breytingu. Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga hefur haft matvælaeftirlit sem og hollustuhátta- og mengunareftirlit með þeim fyrirækjum, sem dreifa vörum um allt land og sem eru í útflutningi bæði til EES landa og annarra svæða. Eftirlitið hefur ýmist verið í samstarfi við Matvælastofnun eða einungis á vegum heilbrigðiseftirlitsins og árangur þess verið góður. Þær breytingar sem lagðar eru til eru einnig til þess fallnar að grafa undan rekstargrundvelli heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga, sérstaklega á landsbyggðinni þar sem færri fyrirtæki verða til að standa undir föstum kostnaði við rekstur heilbrigðiseftirlitsins.

Um 5. gr.

Lagt er til að matvælafyrirtæki verði skyldug til að tilgreina ábyrgðarmann þeirra þátta sem ákvæðið lýtur að í umsókn um starfsleyfi.

Um 7. gr.

Mjög mikilvægt er að ráðherra setji reglur um að þeir sem starfi við framleiðslu og dreifingu matvæla skuli sækja námskeið um meðferð matvæla. Því er lagt til að í stað þess að kveðið sé á um að ráðherra sé heimilt að setja reglur í 5. málslíð 2. mgr. 7. gr. verði ráðherra *skylt* að setja reglur þar að lútandi.

Um 11. gr.

Í 11. gr. frumvarpsins er kveðið á um að leitast skuli við að vernda hagsmuni neytenda. Sambandið telur nauðsynlegt að hér sé kveðið á með skýrum og afdráttarlausum hætti að vernda skuli hagsmuni neytenda.

Um 14.gr.

Í 1. mgr. 14. gr. frumvarpsins er kveðið á um úrskurðarvald ráðherra í þeim tilvikum sem bæði Matvælastofnun og heilbrigðisnefnd hafa eftirlitsskyldur með sama fyrirtækinu. Ítrekað er að í frumvarpinu felast verkefnaflutningar á milli heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga og Matvælastofnunar og er því nauðsynlegt að samráð sé haft við sveitarfélögin áður en til lögfestingar þess kemur. Ákvæðið sýnir berlega að mikil hætta er á tvöföldu eftirliti og að eftirlitsskyldur heilbrigðiseftirlits og Matvælastofnunar kunni að skarast.

Um 26. gr.

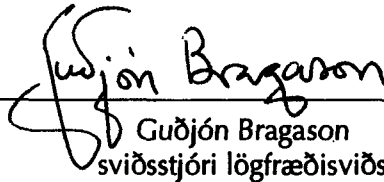
Í 3. mgr. 26. gr. er kveðið á um að með mál vegna brota á 1. og 2. mgr. skuli farið að hætti opinberra mála. Vakin er athygli á því, að samsvarandi ákvæði hefur verið fellt úr lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir með síðari breytingum með lögum nr. 156/2008. Lagt er til að þeim lögum verði einnig breytt og samræmis milli laga um matvæli og laga um hollustuhætti og mengunarvarna verði tryggt.

Um 33. gr.

Í 2. mgr. 33. gr. er kveðið á um að sækja þurfi um leyfi til Matvælastofnunar til að starfrækja stöðvar sem annast vinnslu úrgangs úr sjávar- og eldisafurðum, t.d. lífgas- og myltingarstöðvar. Hér er um að ræða endurvinnslu úrgangs sem fellur undir ákvæði reglugerðar nr. 785/1999, en samkvæmt henni er heilbrigðisnefndum sveitarfélaga ætlað að veita starfsleyfi fyrir slíka starfsemi. Ef ákvæðið verður lögfest óbreytt kunna því lagaákvæði að stangast á þannig að sækja þurfi um tvöfalt leyfi fyrir viðkomandi starfsemi. Sama athugasemd á við um leyfi til flutnings úrgangs til endurvinnslu eða urðunar, sbr. 1. mgr. 33. gr.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Guðjón Bragason
sviðsstjóri lögfræðisviðs